

8808

1767.9.

SPECIMEN

CONTINENS

CAPVT IVRIS CONTROVERSVM

DE

FALSA PRAESVMTIONE

LIBERTATIS RVSTICORVM

A CENSV ET OPERIS

QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.

ET SOCIETAT. LITER. DVISBVRG.

SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE I. APRILIS ANNO MDCCCLXVII.

PVBLICE DEFENDET

CHRISTIANVS FRIDERICVS

GLASEWALD

DRESDENS.

LIPSIÆ

LITTERIS VIDVÆ LANGENHEMIAE.

IN
CONVENTU
CANTONUM
HABITANTIBUS
A GENEVA
INSTITUTUM
ORDINIS GRATIA
V. R. A. S. I. D. E.
D. CHRISTIANO HENR. BREYNING
PROFESSORIS
IN AUDITORIUM
DIE 4 APRILIS MDCCCLXXVII
CHRISTIANVS ERIDERICVS
GROSSWALD

L I P S I A E
MATTHEI VIDVVS HANDEL

DE
FALSA PRAESUMPTIONE
LIBERTATIS RVSTICORVM.
A CENSU ET OPERIS.

§. I.

Antiquam quondam Germaniam in quaque
Gente, quae eam incoluit, tres incolam
rum ordines habuisse, *nobiles* videlicet,
ingenuos et *seruos*, autor est TACITVS de *Mor. Germ.* vi-
cissitudinibus vero variis superuenientibus *burgensium rusti-*
A 2 *corum-*

corumque ordo superuenit. Non iam de ordine burgen-
 sium quidquam agam, nec in tempus, quo ordo rusticorum
 origines cepit, inquiram; satis erit de ipsis primordiis ordi-
 nis huius aliquas et potiores tantum quasdam disceptationes
 afferre, quae ad eam, quam exponendam dubiam quaestio-
 nem sumimus, pertinent. Rustici Germaniae homi-
 num genus sunt, quod agro colendo reiue pecuariae cu-
 randae deditum; et cum in his studiis tractandis vel do-
 minio alterius subiecti sint corpore, vel non, inde alii
 serui sunt, alii sensu proprio seu speciali rustici. Cum
 priori hominum genere sc. cum seruis seu hominibus
 propriis nihil nobis est negotii. Sed de rusticis, quo-
 rum alii non multum supra seruos sunt, alii plane liberi.
 Nemo dubitat rusticos omnes libertate gaudere, alios
 perfecta, alios imperfecta. Libertas, qua gaudent rustici
 maxime eo venit, ne alterius cuiusquam quoad corpus
 subiecti sint dominio. Hinc si qua est restrictio libertatis,
 ut eam imperfectam dicamus, ex praedii possessionibus pen-
 det. Ita sane recte sentit PÜTTERS in *Element.*
Iur. Germ. §. 473. qui adeo affirmat *extra praedium nul-*
lam amplius seruitutis notam superesse.

§. II.

Quod ad rusticos plane liberos attinet, sine du-
 bio ii sunt, qui praedium aliquod possident, quod ab
 omni nexu dominico liberatum est, ut propterea neque
 census

census, neque operae a Domino quoquam exigi quaeant, quales fundi plerumque *Freyhöfe* vel etiam *Sattelfreye Güter* dicuntur, de quibus apud STRUBEN in *Observat. Jur. et Histor. Germ. Dec. cap. X.* et quorum exempla passim occurrunt, quale apud KLINGNERVM in *Dorf- und Bauern-Recht, Vol. I. p. 376.* Absque dubio et ea, quae in pagis Germaniae immediatis sunt praedia, plane liberum reddunt eius possessorem, de quibus IENICHEN *von Reichsdörfern und Reichsfreyen Leuten.* Sicuti itaque libertas immunitasque a censu operisque, non a persona ipsa rustici pendet, qui praeter fundum subditus est territorialis, sed a qualitate fundi, facillimum erit eam iam decidere quaestionem, vtrum praesumptio libertatis in genere admittenda sit pro rustico, an vero liberationem probare debeat.

§. III.

Qualitas fundorum rusticorum absque dubio originaria a servilibus glebis capienda. Equidem concedo, multa forsitan rusticorum praedia existere hodie, quae quondam nunquam servilia fuere, vel ne quidem eo tempore exstructa, quo servitus adhuc antiqua existeret. Sed hoc parum efficit, quippe non de qualitate originaria singuli fundi rustici individui agitur, sed qualia antea fuerint praedia, cum primum rustica efficerentur. Quae enim posthac exstructa, imitatione magis eandem naturam secuta,

cuta, quamquam seruilem glebae conditionem nunquam habuerint. Videtur mihi aequae inanis esse obiectio, ac ea, quam quidam de originaria libera rusticorum conditione faciunt. Egregie quidem *RICCIUS in Spicileg. iur. Germ. p. 134.* ostendere laborat, non omnes rusticos esse originis seruilibus, quod forsitan rerum intelligens nemo negabit, sed nihilominus valde dubito, an quidquam exinde consequi possimus. Quot enim antiquitus serui facti, qui prius liberae imo ingenuae et nobilis originis fuerant, an propterea hos seruos factos melioris putabimus conditionis fuisse, quam qui nati fuerant serui. Sint ergo multi rusticorum liberae originis, cum a natura omnes omnino homines innata quadam libertate gaudeant, fac postea rustico ordini sese addixisse, an eo magis, ac quos ex seruili ordine dimiserant domini liberi, pronunciantur. Recte utrique liberi erant, at vero quo ad corpus tantum. Ideone ab eo, quod ut plurimum factum, praesumptio ducatur. Cedo etiam, in antiquiori Germania liberos fuisse, qui colerent arua, quae, cum ubique adhuc terra patens esset, nec undiquaque occupata, sibi occupassent; quis vero dubitat, maiorem numerum fuisse seruorum, ipsumque extra nobiles ingenuosque seruorum ordinem communiter receptum. Quis vero iam neget, ordinem seruorum nouo ordini rusticorum origines et natales dedisse, et quos deinceps vel inopia, vel alia causa ad rusticam vitam duxerit, in eas consensisse obligationes et iura, quae cum hoc ordine

dine nouo simul exorta essent. Quae cum ita sint, non recte videtur negari posse, ordinem rusticum ex seruili conditione origines cepisse, recte vero negari, rusticos omnes seruilis originis fuisse.

§. IV.

Iam videamus, quid de generali praesumptione sentiendum, an in dubio liberae conditionis rustici habendi? Equidem memini, nonnullos pro seruitute, alios pro libertate praesumere solere. v. *RICCIUM Spicil. Iur. Germ. p. 131.* At videtur haec sententiarum diuersitas recte facileque componi posse. Nam verissimum quidem est, natura omnes liberos enasci, et, si ex philosophia vniuersali decidatur, nunquam seruum nasci, quod docuit *BESACK* diff. *de seruorum sobole libera.* Sed iam respiciendum est ad eam, quae ex germanorum rationibus ciuilibus communis opinio in dubio habebatur. Hominem ad nullam viuendi conditionem relatum, nec cuiusdam certo viuendi genere adsociatum in dubio liberum censuisse maiores largior, quae tamen nec omnium confans opinio fuerat, quod vel *Wildfangiatus* docet, vel antiqua incolarum ad litora maris Baltici consuetudo, qua e naufragio vel soli vel cum opibus suis seruati, teste *ALBERTO STADENSI ad A. 112.* serui habebantur, cuius adhuc forsitan reliquia mansit in iure, quod vocant *das Strand-Recht.* At ex vitae genere quenquam indistincte

distincte liberum iudicasse, cum praeter ingenuos et nobiles alium liberorum ordinem ignorarent, qui vitam hisce ordinibus conuenientem haud ageret, equidem non video. Iam applicemus ad rusticos, Vitae eorum conditio est seruilis; quamuis enim ingenui et rem agrestem tractarent, tamen id per seruos factum fuisse, constat. Generaliter ergo ipso statui germanorum conuenientius cogitabitur, in dubio illum, qui rusticam rem tractat, seruilis esse conditionis, donec vel plena vel minus plena manumissione, quae facti est, libertatem consecutum esse probet. Haec vero dein regula generalis limitationes ad prouincialium iurium rationes patitur.

§. V.

Vel enim in quibusdam prouinciis nulla hominum proprietates existit, sed potius ex antiquiorum temporum rationibus imperfecte liberi rustici fuere; absurdum sane videretur in dubio rusticum seruum praesumere. Contra si in prouincia rusticorum ordo adhuc seruilis conditionis sit, quo iure, nisi contra ea, statuere velimus, quae communis sunt iuris, rusticum tunc praesumamus liberum. Neque alia erit sententia, si in prouincia et proprii sint homines et serui mixtim habitantes, quo casu magis est, vt pro seruili conditione praesumamus, quam ea exceptione elidere poterit, probato manumissionis facto vel praescriptione libertatis. Est et haec ratio praeterea.

terea. Praesumptio libertatis, quam alit forum est ex iuris prudentia Romana. Fautor enim libertatis hoc iure, quod seruos res habet, nec vnquam ordinis aut status alicuius iura tribuit, quale quid faciunt patrii mores, maximus erat, indeque *Decemviri* iam suis temporibus sanciuerant, in dubio *vindicias dandas esse secundum libertatem*. Iam quid nobis negotii in patriis moribus cum illa romana praesumptione, qui nunquam seruitutem romanam agnouimus, nec vnquam seruos solas res habuimus, sed homines habemus imo prouinciae subditos.

§. VI.

Nunc ad ipsas prediorum rationes pergimus. Diximus supra in rusticorum ordine, quae adhuc seruiles sint praestationes, quaeque imperfectam efficiunt rusticorum libertatem, solo praedio inhaerere. Imo probauit STRYBEN *Obseruati. Iur. et Hist. Germ. cap. VIII.* mortuarium, quod verae seruitutis personalis alias onus esse soleat, tamen inter rusticos reale, hoc est, quod a praedio praestandum sit, esse. Quod si itaque ratione census et operarum dubia litigiosaque oriatur causa, quod vel exigat dominus censum et operas, vel neget praestare vtrumque rusticus, quid in dubio sentiendum, an pro rustici libertate, an pro domini iure praesumatur? Non hic agimus eam causam, an in operis exigendis pro determinatis, an

B
pro

pro indeterminatis fit praesumptio, qui bene scio, quod multi determinatos praesumant. Cedo si lex provinciae aliqua id iubeat. Nego, cum vix factum aliquid praesumi possit, determinasse vero conventionem aliquam operas, facto contineatur. Sed hanc meam non faciam causam, dedi quaedam in libello *de Gasindis hodiernis necessariis ex iure des Olenstzwanges*. Saltem de quibusvis operis vel exigendis, vel praestandis sermo est.

§. VII.

Haud raro fit, ut interdum etiam capti deliciis regulae illius romanae *in dubio praesumitur liber* forsitan et addita altera, quod in dubio *quilibet fundus optimus maximus* capiatur, in dubio liberent rusticum a censu operisque praestandis, imposita domino probatione iuris et operarum et census exigendi? Paradoxa rei que natura minus conveniens videtur mihi decisio.² Non amplius rem ab originibus repetam, dixi antea plura etiam huc facientia. Communes rationes iam sequamur. Aiunt plerumque, quando de praesumptionibus dicunt, exinde capiendam formandam esse ab eo praesumptionem, quod fit ut plurimum. At videamus adhibita experientia magistra, utrum plures dentur fundi existantque rustici a censu operisque immunes, an vero plures, quorum est praestari ex iis censum operasque. Sine dubio deducto ab eo quod

quod vt plurimum est, argumento, plerique fundi rustici obnoxii sunt praestationibus census operarumque. Quapropter in dubio semper praesumendum erit contra rusticos, neque in dubio vnquam ratio erit, vt pro libertate rustici statuamus.

§. VIII.

Dabimus hinc adplicata hac' ratione ad fori vsum diuersam causam. Si ergo rusticus censum operasque neget, aut se fundat in praesumptione libertatis aut in facta remissione concessaque fundo immunitate. Priori themate proprie audiendus non est, nisi simul prouocet ad quasi possessionem immunitatis, quam probare debebit, quia semper in dubio fundi rustici operis et censu obnoxii. Posteriori vero themate cum remissionis factum adfirmet, necesse est, vt hoc factum probet, imposita domino reprobatione. Fac vero ex contraria parte rusticis negantibus operas censumque dominum compelli ad confessoriam vtilem contra rusticos instituendam; non est, vt, licet negatiue rustici litem contestentur, domino imponatur necessitas probandi, sibi ius esse operas censumque exigendi; sed semel illa posita praesumptione contra rusticos, simpliciter pro domino pronuncian- dum erit, nisi exceptiones a rusticis oppositae, quarum probatio tunc rusticis incumbet. Haec vero secus, si
rustici

rustici certum aliquod genus census, vel certam operarum speciem *insolidam* negent, dominus illius, vel illarum exactionem vrgens, vtique probare debet, sibi hoc census exigendi ius operarumue competere: tunc enim specie aliqua negata, non se fundant in libertate naturali rustici. Possunt esse obnoxii censui idque fateri, negata aliqua insolida specie. Et sic in operis.

T A N T V M.

P. 316.

ULB Halle
003 719 014

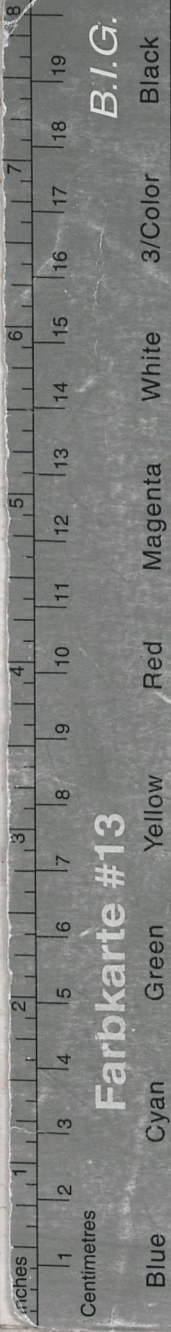
3

1078

17679.

ECIMEN
 ONTINENS
 CONTROVERSVM
 DE
 AESVMTIONE
 IS RVSTICORVM
 V ET OPERIS
 QVAM
 RVN ORDINIS GRATIA
 ESIDE
 HENR. BREVNING
 ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.
 LITER. DVISBVRG.
 SOCIO
 ORIO PETRINO
 ANNO MDCCCLXVII.
 CE DEFENDET
 S FRIDERICVS
 SEWALD
 RESDENS.
 PSIAE
 VAE LANGENHEMIAE.